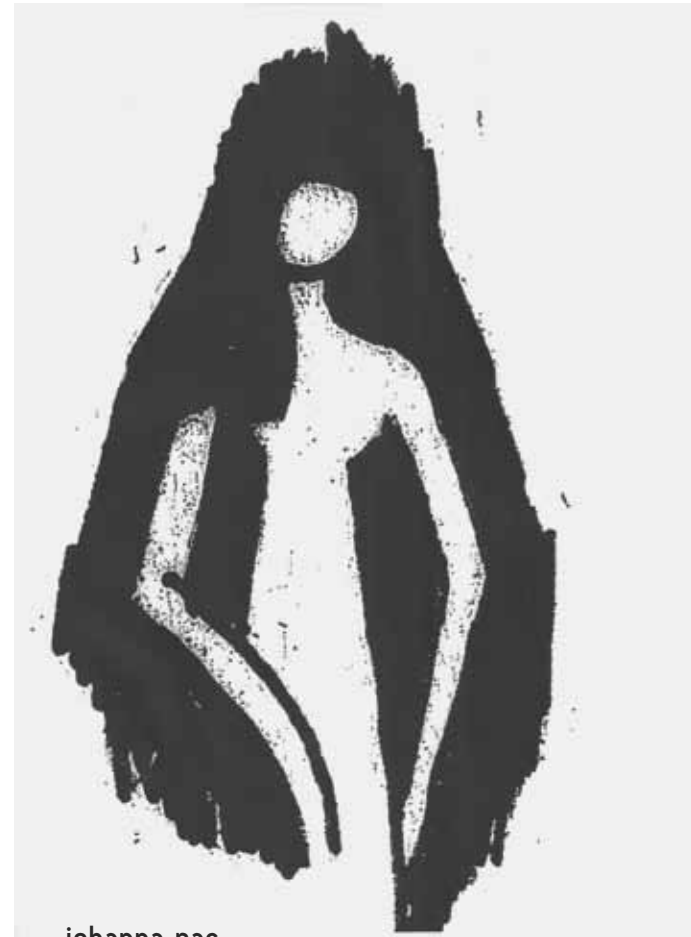

de nacht

de nacht

of, het spraakvermogen van de dingen
en hoe ik het verloor

johanna pas
2012

voor de muze

*Slechts weinig mensen
dragen hun geluk
met waardigheid*

ooit was mijn hart
een doolhof van verlangens
waarin al wie mij zocht
verloren liep

en in mijn ogen
was er zo'n diep duister
dat al wie naar me keek
alleen zichzelf weerspiegeld zag

Avond

of het afscheid van de muze

Ik dacht dat ik de avond kende
en dat ik wist
wanneer de ochtend kwam
maar toen diende de Nacht zich aan

De nacht dient zich aan
als een gast
blaast de kaars uit
en de waakvlam in de haard

De nacht schuift een stoel aan
legt zijn handen op tafel
en vraagt
Komt er nog iemand?

Nee
zeg ik
Niemand,
niemand anders
dan jij

Goed,
zegt de nacht
laat ons kaarten

De stem van de nacht is diep
als hij zegt hoe we spelen

Eerst voel ik hoe het kouder wordt
maar dan niet meer

Ik mis de kaars niet
noch het vuur
Het duister heeft
zijn eigen licht

Het werd stil in mijn oren
Het werd stil in mijn handen
en nergens kon ik
de beelden nog vinden

Als ik daarheen ga
zal niemand mij volgen
als ik niet spreek
zal niemand mij horen
de eenzaamheid
zal absoluut zijn

Nacht

en het verdwijnen van de kleuren

Muze

Ik hield van jou
het allermeest
Ook toen de dieren
niet meer spraken

Ook toen de angst
mijn wortel werd

Ook toen ik als
verstoten eendenjong
de wereld
tot mijn vijver maakte

Ook toen hield ik
van jou het meest

Nu is je kamer
leger dan mijn hart
mijn handen zijn als kinderen

je liet me achter
in dit barre land -

Ik ben alleen in dit
door god verlaten land
Je voetstap galmt
nog tergend in mijn oren

Ik voel je vingers nog
die in mijn handpalm lagen
en zie je ogen blinken
in de late zon

Maar toen de avond kwam
toen heb je me verlaten

Soms was ik daas
van alle stemmen
in en om mijn hoofd
en boos
daarom

maar ik wist niet
ik wist niet
hoe stil het kon zijn
hoe stil
zonder-

Voor de leegte zijn geen woorden,
toch?
Voor het eindeloze slepen
van de tijd
voor het dragen van mijn lichaam
door de dagen
Het zouden zinnen zonder werkwoord zijn
het zouden woorden zonder uitgang zijn

Het is zo'n overdaad
aan onvergeten dingen
die op de bodem
van mijn voeten ligt
Dat ik bij elke stap
die ik verzet de grond
voel trillen

Pijn is niet zwart
maar wit
een sneeuwlandschap dat eindeloos ligt uitgestrekt
de lijnen scherp
en pijnlijk helder
en geen nuance meer

Het is als wakker worden
in de nacht
in de sneeuw

Geen licht
geen duister –
enkel blauwe schijn

Odyssee

Heb ik zelf hete was
in mijn oren gegoten,
heb ik zelf
mijn lichaam
aan de mast geknoopt?

en wie moest dan
het schip besturen?

Had ik daar wel
bij nagedacht?
Was ik niet beter
op een klip gevaren
dan eeuwig rond te zwalpen
op een eindeloze zee

zonder het troostend stemgeluid
van de Sirenen

Als ik zeker wist
dat de dood
mij kon genezen –
dan koos ik –
maar ik weet het niet
niet zeker –

Mijn weemoed
is een klamme deken
die koud en stinkend
op mijn schouders rust
Maar haal ze niet weg
want ik weet niet
– niet meer –
hoe ik zonder moet leven

Nee niet van steen, mijn hart
niet van steen,
maar als een waterplant
na lange droogte
geduldig wachtend
op de komst van regen

Er is geen lente
in dit barre land
Soms zomert het
heel even
en dan is het weer winter

De woorden komen niet
er is alleen maar stilte

een vliegtuig in de verte
het ruisen van een boom
een bij
een vlieg
een auto die voorbijrijdt
op de weg
een geur van roest
en van asfalt
en dan weer stilte
en een vogel in de heg

De stenen zwijgen
en het gras
de bank de dode boom
de plas

Als de angst een huis was
waarin ik kon wonen –
wat zou het ruim zijn!
met eindeloos veel kamers
en verdiepen
een zwembad
en een dakterras
met inloopkasten
kelders
zolders

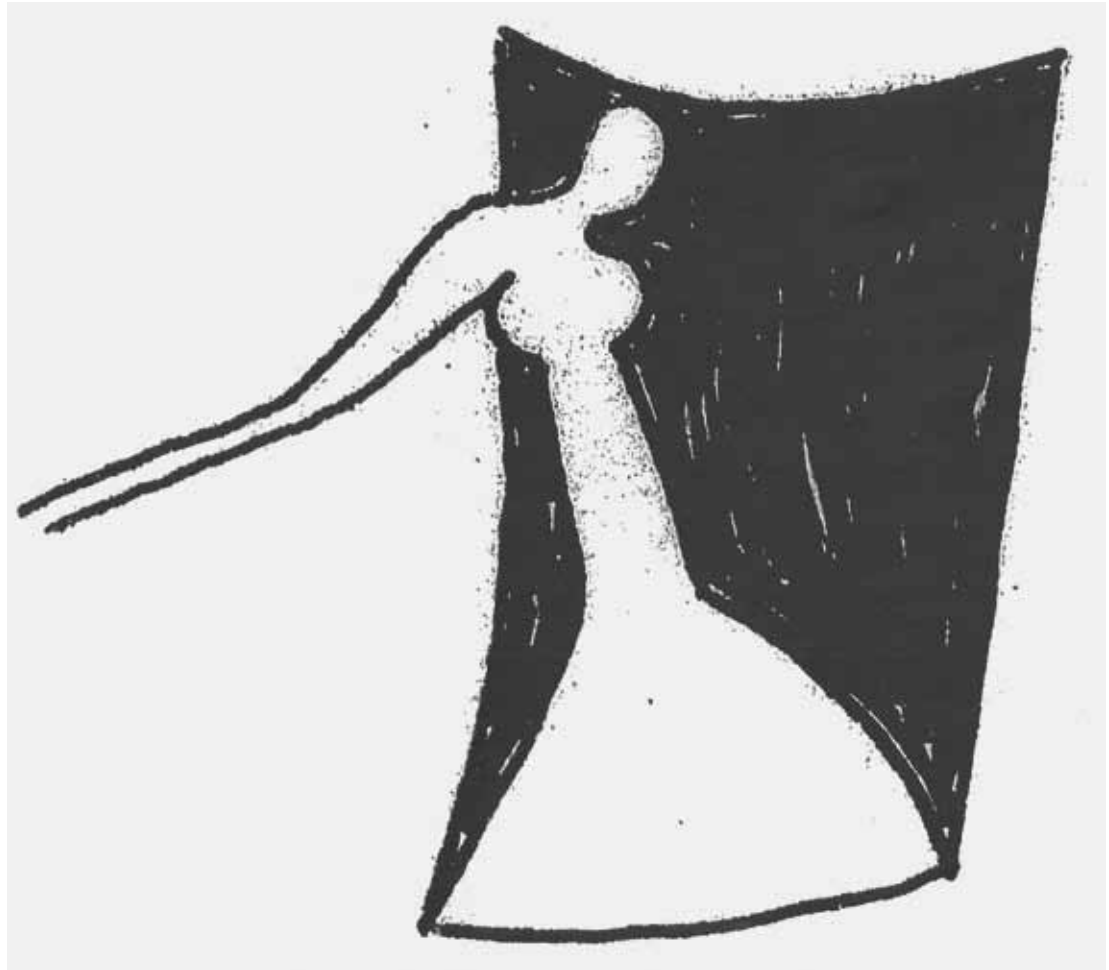
maar geen ramen

Er staat een boom in mijn tuin
maar ik zie hem niet
Hij heeft takken en blaren
die ruisen en kraken
ritselen kermen
en tegen mijn ramen schrapen
maar al wat ik zie
is het Grote Verdriet
dat de ramen verduistert

Er zitten wel eens vogels
in het loof
maar die geloof ik niet

Ochtend

of door de schaduwen zie ik het licht

De duiven koeren al
alsof het lente is,
maar in mijn lever
woont nog steeds het duister
waar iedereen
van wie ik ooit gehouden heb
aan tafel zit
en wacht en wacht
tot ik het licht aansteek

De wind is
rusteloos
en net als ik
gehuld in een verlangen
dat geen naam heeft

Niet eens in mij
maar om me heen
hangt het
onzichtbaar
woordeloos
en zuchtend in mijn haren

Ik hoed me
ja ik hoed me voor de dag
dat het zich sprekend
en in klare taal
zoals de regen op het dak
laat horen

Maar nu nog
even
is er enkel wind
en als een sjaal
een vage onrust
om mijn oren

Mijn ogen
– gewend aan het duister –
schrikken op
van meedogenloos licht:
de zon die weerkaatst
op de vijver
de stralen in mijn gezicht

-

Het geruis van de wind
in de bomen
het gevoel van je hand
op mijn huid
de zon de zee
en het getsjirp van krekels
in het hoge gras

Ik ben zo lang
alleen geweest
in dit door god
verlaten land

dat ik eerst
het geluid
niet meer herkende –
van voetstappen
op knerpend zand

Ik wil mijn voeten
uit de modder trekken
Ik wil het zuigende moeras
hier achterlaten

Ik wil de boom aanraken,
de schors onder mijn
vingers voelen

Ik wil mijn handen houden
bij het vuur
mijn nagels schroeien
en mijn haar
de geur die in mijn neus brandt

Ik wil over de droge aarde
verder lopen
tot de zee
en in de zee wil ik
de torenhoge golven
als huid tegen mijn lichaam
voelen slaan

Ik wil de dagen tellen
aan hun naam
en niet die vage
werveling van uren

Ik wil mezelf niet langer meer
vermoorden
Ik wil me begeleiden
tot aan de poorten van mijn ziel
en jij
zal me zien staan
en je zal door mijn ogen heen
mijn huid beroeren
en ik zal je herkennen
en jij
zal door mijn poorten gaan

Johanna Pas (1969) werd geboren in het jaar van de eerste maanlanding. Ze groeide op in de koude oorlog en de periode van het beginnende milieubewustzijn. Dat liet zijn sporen na in haar gedichten die compromisloos zowel de kracht als de onmacht van de mens bezingen, en zowel het gevecht met als het verlangen naar de natuur.

Ze kiest ervoor om met zo weinig mogelijk woorden een beeld op te roepen dat rechtstreeks naar een gevoel leidt. Door het ritme in haar teksten blijven de gedichten bovendien als een liedje in je hoofd zingen.

Johanna Pas publiceerde twee dichtbundels: **Alleen met jou** en **Soms gaan bomen staande dood** over het menselijke onvermogen om zich volledig te geven aan een ander, over de verscheurdheid tussen zich willen binden en vrij willen zijn.

In **De Nacht** neemt ze ons mee op een tocht via het wegvallen van het licht, door het absolute duister, en terug naar het onverwachte aanbreeken van de ochtend...